

GEDRAGSCODE

Artikel 1. Definities

1.1 Verbonden personen:

- a. alle leden van het bestuur van het pensioenfonds;
- b. degenen die voor het pensioenfonds werkzaamheden verrichten maar niet bij het pensioenfonds in dienst zijn;
- c. andere (categorieën) personen aangewezen door het bestuur van het pensioenfonds.

1.2 Insiders:

de Verbonden personen, die direct of indirect bij transacties van het pensioenfonds in financiële instrumenten zijn betrokken, dan wel anderszins uit hoofde van hun werkzaamheden, beroep of functie over voorwetenschap beschikken of kunnen beschikken. Een Insider is ook de Verbonden persoon die kan beschikken over andere vertrouwelijke (markt)informatie.

1.3 Gelieerde derden:

- a. echtgenoot, echtgenote of partner van de Insider;
- b. bloed- en aanverwanten tot de tweede graad van de Insider;
- c. personen die tot het huishouden van de Insider behoren;
- d. lasthebbers en vermogensbeheerders (niet zijnde vrije-handbeheerders), voorzover handelend ten behoeve van de Insider;
- e. rechts- of natuurlijke personen met wie de Insider een relatie heeft welke van dien aard is dat de Insider, een direct of indirect wezenlijk belang heeft bij het resultaat van een transactie in een financieel instrument.

1.4 Persoonlijke transactie:

- a. een transactie in een financieel instrument, door of in naam van een Insider, waarbij:
  1. de Insider handelt anders dan in de normale uitoefening van zijn functie of beroep;
  2. een transactie wordt verricht voor rekening van de Insider;
  3. een transactie wordt verricht voor rekening van Gelieerde derden.
- b. een andersoortige (financiële) transactie, inclusief het anders dan in de uitoefening van zijn beroep of functie verrichten, doen verrichten of bewerkstelligen van enige handeling, ten voordele van de Insider of Gelieerde derden.

1.5 Onder financieel instrument worden begrepen:

- a. effect;
- b. geldmarktinstrument;
- c. recht van deelneming in een beleggingsinstelling, niet zijnde een effect;
- d. derivatencontract, waaronder begrepen maar daartoe niet beperkt een optie, future, swap, valuta- en rentetermijncontract;
- e. overige financiële instrumenten in de zin van de Wet op het financieel toezicht, en voorts al hetgeen naar de opvattingen in het maatschappelijk verkeer als zodanig wordt beschouwd.

1.6 Integriteitrisico:

gevaar voor de aantasting van de reputatie, alsmede de bestaande en toekomstige bedreiging van het vermogen of resultaat van het pensioenfonds.

1.7 Voorwetenschap:

de bekendheid met informatie die concreet is en die rechtstreeks of middellijk betrekking heeft op een uitgevende instelling, waarop de financiële instrumenten betrekking hebben, of omtrent de handel in deze financiële instrumenten, welke informatie niet openbaar is gemaakt en waarvan openbaarmaking significante invloed zou kunnen hebben op de koers van de financiële instrumenten of op de koers van daarvan afgeleide financiële instrumenten.

1.8 Compliance officer:

de als zodanig door het bestuur van het pensioenfonds aangewezen onafhankelijke persoon.

Artikel 2. Doel van de gedragscode

2.1 Het doel van de gedragscode is het waarborgen en handhaven van het vertrouwen in het pensioenfonds door belanghebbenden, alsmede het voorkomen van integriteitrisico's. De gedragscode kent daartoe algemene gedragsregels voor Verbonden personen en aanvullende gedragsregels voor Insiders.

2.2 De gedragscode bevordert de transparantie rondom gedragsregels en maakt aan alle bij het pensioenfonds betrokken personen duidelijk, ook voor de bescherming van hun eigen belangen, wat wel en wat niet is geoorloofd. De gedragscode is tevens bedoeld ter bescherming van de bij het pensioenfonds Verbonden personen in hun contacten met zakelijke relaties.

2.3 De gedragscode draagt mede bij aan het integer functioneren van het pensioenfonds ten behoeve van al diegenen die bij het pensioenfonds belang hebben en het waarborgen van de goede naam en reputatie van het pensioenfonds en de pensioensector in het algemeen.

Artikel 3. Normen

3.1 Van iedere Verbonden persoon wordt verwacht dat hij zich onder alle omstandigheden zal gedragen volgens de hoogste normen van de bedrijfsethiek:

- ter voorkoming van verstrengeling van belangen van het pensioenfonds en zijn privé-belangen;
- ter vermijding van het gebruik van voorwetenschap of andere vertrouwelijke (markt)informatie c.q. van misbruik en oneigenlijk gebruik van bij het pensioenfonds voorhanden zijnde vertrouwelijke informatie;
- ter voorkoming van koersmanipulatie en andere misleidende handelingen.

Alle Verbonden personen moeten voorkomen dat hun privé-belangen in conflict komen c.q. verstrengeld raken met de belangen van het pensioenfonds, dan wel dat de schijn hiervan wordt opgewekt.

3.2 Het is niet toegestaan derden te betrekken bij handelingen die in strijd zijn met de gedragscode.

3.3 De organisatie waaraan het pensioenfonds werkzaamheden heeft uitbesteed moet beschikken over een gedragscode, die ten minste gelijkwaardig is aan die van het pensioenfonds. Het pensioenfondsbestuur moet zich daarvan vergewissen dat toezicht op de naleving adequaat is ingericht.

3.4 Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het naleven van de verplichtingen die voortvloeien uit enige wettelijke bepaling of de gedragscode.

Artikel 4. Vertrouwelijkheid

4.1 Verbonden personen mogen geen informatie over zaken – inclusief individuele pensioengegevens en beleggingen - van het pensioenfonds, waarvan hij weet of redelijkerwijs behoort te weten dat die informatie vertrouwelijk is, aan derden bekend maken of ten eigen voordele of ten behoeve van anderen dan het pensioenfonds gebruiken.

Artikel 5. Relatiegeschenken, nevenfuncties, financiële belangen in zakelijke relaties en Pensioenfondseigendommen,

Aanvaarden van relatiegeschenken, uitnodigingen e.d.

5.1 Verbonden personen dienen te voorkomen dat ze in een situatie geraken waarin het accepteren van een relatiegeschenk of uitnodiging hun beslissingen kan beïnvloeden. Daarom dienen zij terughoudend en transparant om te gaan met de aanvaarding van een relatiegeschenk of uitnodiging van een zakelijke relatie of aspirant relatie. Aanvaarding van relatiegeschenken met een waarde hoger dan € 50,- dient conform artikel 6 van deze gedragscode aan de Compliance officer te worden gemeld. In geval van twijfel omtrent aanvaarding of beïnvloeding dient het bestuur uitspraak te doen.

Acceptatie van giften

5.2 In aanvulling op voorgaande, is het niet toegestaan geld, goederen of diensten in welke vorm dan ook te accepteren, behoudens het in de artikelen 5.1 en 5.3 bepaalde. Een dergelijk aanbod dient onmiddellijk te worden gemeld aan de Compliance officer. Voorbeelden van giften zijn onder andere: reizen (vliegtickets, treinkaartjes, passagebiljetten voor reizen per schip, hotel-, appartement- of vakantieverblijf, huurauto's), kostenvergoedingen voor partners, leveranties van goederen of diensten met ongebruikelijk hoge kortingen of tegen niet-marktconforme tarieven, leningen van zakelijke relaties.

Uitnodigingen

5.3 Uitnodigingen voor reizen, seminars etcetera worden slechts aanvaard na goedkeuring door de Complianceofficer. Meereizen van partners (anders dan op eigen kosten), is niet toegestaan, tenzij het doel van de reis erom vraagt en ook andere participanten partners mee kunnen nemen. Het aanknopen van een vakantieperiode aan een dienstreis is eveneens niet toegestaan. Teneinde de onafhankelijkheid ten opzichte van derden te waarborgen zijn reis- en verblijfkosten steeds voor rekening van het fonds.

Geven van relatiegeschenken

5.4 Artikel 5.1 geldt vice versa voor het geven van relatiegeschenken.

Nevenfuncties

5.5 Het aanvaarden of continueren van een nevenfunctie door een Verbonden persoon bij bedrijven en instellingen waarmee het pensioenfonds zakelijke contacten onderhoudt, is toegestaan mits vooraf toestemming is verleend door de Compliance officer. Bij de afweging of toestemming wordt verleend, dient als leidraad of sprake is van een nevenfunctie, welke de schijn heeft of kan opwekken van een conflicterend belang met de functie van de Verbonden persoon binnen het pensioenfonds.

Financiële belangen in zakelijke relaties

5.6 Indien een Verbonden persoon, dan wel een bloed- of aanverwant in de eerste graad, financiële belangen heeft in een bedrijf of instelling, waarmee het pensioenfonds een zakelijke relatie onderhoudt, of mogelijk zal gaan onderhouden, kan sprake zijn van een (potentieel) belangenconflict. Deze belangen dienen onmiddellijk te worden gemeld bij de Compliance officer. Dergelijke financiële belangen worden vastgelegd.

Leveranciers en dienstverleners

5.7 Het is Verbonden personen niet toegestaan in privé transacties aan te gaan of privégebruik te maken van diensten van leveranciers en zakelijke dienstverleners, waarmee het pensioenfonds direct of indirect zakelijke contacten onderhoudt, behoudens als dit algemeen gebruikelijk is, de diensten tegen marktconforme voorwaarden worden uitgevoerd en geldelijk privé-voordeel is uitgesloten.

Pensioenfondseigendommen

5.8 Zonder voorafgaande toestemming van de Compliance officer is het gebruik van eigendommen van het pensioenfonds voor privé-doeleinden niet toegestaan. Gebruik voor privé-doeleinden of openbaar maken van intellectuele eigendom naar derden is niet toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de Compliance officer.

Goedkeuring

5.9 Indien een bepaling toestemming of goedkeuring verlangt, dan is dat oordeel voorbehouden aan een aangewezen bestuurslid, dan wel de Compliance officer namens hem. Dient een bestuurslid toestemming of goedkeuring te vragen, dan is de voorzitter van het Bestuur daartoe de aangewezen persoon. Indien de voorzitter toestemming of goedkeuring nodig heeft, dan wordt toestemming gevraagd aan de plaatsvervangend voorzitter / secretaris.

Artikel 6. Melding van (potentiële) belangenconflicten

6.1 Iedere Verbonden persoon is verplicht elk (potentieel) eigen belangenconflict te melden aan de Compliance officer. Pogingen van een (aspirant-)relatie tot beïnvloeding dienen eveneens onmiddellijk te worden gemeld.

6.2 De Insider is verplicht om onverwijld persoonlijke transacties aan de Compliance officer te melden, voor zover bij deze transacties op enigerlei wijze een verband kan worden gelegd met transacties of relaties van het pensioenfonds.

Artikel 7. Regeling voorwetenschap

7.1 De Verbonden persoon mag geen gebruik maken van voorwetenschap. De Verbonden persoon dient verder uiterste zorgvuldigheid te betrachten bij de behandeling van informatie waarvan hij weet of redelijkerwijs behoort te weten dat deze informatie moet worden aangemerkt als vertrouwelijke (markt)informatie. Het gebruik van voorwetenschap en het verspreiden van andere vertrouwelijke informatie is slechts toegestaan indien een zorgvuldige uitoefening van zijn functie dat vereist.

7.2 De Verbonden persoon die met betrekking tot financiële instrumenten over informatie beschikt als bedoeld in artikel 7.1, onthoudt zich van het verrichten van transacties of het aanzetten tot het verrichten van transacties, zowel rechtstreeks als middellijk, in die financiële instrumenten, dan wel van het daarover te adviseren, anders dan van hem bij een zorgvuldige uitoefening van zijn functie mag worden verwacht.

7.3 Het is de Verbonden persoon verboden om binnen een periode van vierentwintig uur opdracht te geven tot zowel een aan- als verkooporder voor transactie in een financieel instrument van dezelfde uitgevende instelling, rechtspersoon of vennootschap. Het is de Verbonden persoon tevens verboden om transacties in een financieel instrument te (laten) verrichten naar aanleiding van of vooruitlopend op effectenorders van het pensioenfonds.

7.4 De Verbonden persoon, anders dan de Insider, die beschikt over informatie als bedoeld in artikel 7.1, rapporteert dit aan de Compliance officer. De Compliance officer deelt onverwijld aan de betrokken Verbonden persoon mee of hij als Insider wordt aangemerkt, en stelt hem op de hoogte van de gevolgen van de aanwijzing als Insider.

7.5 Iedere Verbonden persoon is desgevraagd gehouden alle informatie aan de Compliance officer te verschaffen in het kader van de strikte naleving van de gedragscode.

Artikel 8. Algemene uitgangspunten persoonlijke transacties (Insiderregeling)

8.1 Er mag nooit een verband bestaan tussen de transacties in financiële instrumenten die het pensioenfonds tot stand brengt of doet komen en een persoonlijke transactie van de Insider of een Gelieerde derde.

8.2 De Insider dient zich te onthouden van elk handelen met gebruik van voorwetenschap of met anderszins vertrouwelijke informatie. Hij dient voorts iedere vermenging van zakelijke en privé-belangen respectievelijk de redelijkerwijs voorzienbare schijn daarvan, te vermijden.

8.3 De Insider, die anders dan in de normale uitoefening van zijn functie andere personen adviseert over transacties in financiële instrumenten, dient er voor zorg te dragen dat die personen niet handelen in strijd met het verbod op het gebruik van voorwetenschap of enige andere wettelijke bepaling. Tevens is de Insider gehouden naar beste vermogen te bevorderen dat Gelieerde derden geen transacties (laten) verrichten die strijdig zijn met het bepaalde in de gedragscode.

8.4 Iedere Verbonden persoon die als Insider wordt aangemerkt wordt daarvan onverwijld door de Compliance officer op de hoogte gebracht. De betreffende Verbonden persoon wordt tevens geïnformeerd over de gevolgen van de aanwijzing als Insider. De Insider wordt verder in kennis gesteld van de procedures en maatregelen gericht op het toezicht op de persoonlijke transacties.

Artikel 9. Toezicht op persoonlijke transacties (Insiderregeling)

9.1 Het pensioenfonds houdt gegevens bij van aan haar gemelde of door haar onderkende persoonlijke transacties en vermeldt daarbij in voorkomend geval tevens of de desbetreffende transactie is goedgekeurd of verboden is.

9.2 De Insider onderschrijft dat de Compliance officer bevoegd is een onderzoek in te (doen) stellen naar enige beleggingstransactie verricht door, in opdracht van of ten behoeve van de Insider. De Insider is verplicht jaarlijks te bevestigen aan de Compliance officer, dat hij de uitgangspunten van de Insiderregeling onderschrijft en heeft nageleefd.

9.3 De Insider is in het kader van een strikte naleving van de gedragscode gehouden desgevraagd alle informatie met betrekking tot een door hem of ten behoeve van hem verrichte persoonlijke transactie aan de Compliance officer te verstrekken.

9.4 De Insider is verplicht desgevraagd opdracht te geven aan het pensioenfonds, een andere instelling, lasthebber, beleggingsinstelling of andere derde, om de Compliance officer alle informatie te verstrekken over enige ten behoeve van hem of in zijn opdracht verrichte persoonlijke transactie.

9.5 De Compliance officer is bevoegd over de uitkomst van dit onderzoek schriftelijk te rapporteren aan de voorzitter van het bestuur. Alvorens de Compliance officer daarover rapporteert, wordt de Insider in de gelegenheid gesteld om te reageren op de bevindingen van het onderzoek. De Insider wordt door de voorzitter van het bestuur van de definitieve uitkomst van het onderzoek in kennis gesteld.

9.6 Van het toezicht op de persoonlijke transacties van de Insider zijn vrijgesteld:

- transacties in obligaties uitgegeven door de Staat, andere overheden;
- transacties in financiële instrumenten waarvan het beheer is overgedragen aan een professionele vermogensbeheerder, op zodanige voorwaarden dat Insider geen invloed heeft op de fondsselectie of op afzonderlijke transacties;
- transacties in indexfondsen of in ter beurze genoteerde rechten van deelneming in (semi)open-ended-beleggingsinstellingen, mits de Insider binnen die instelling geen functie vervult.

Desgewenst overlegt de Insider aan de Compliance officer de overeenkomst welke ten grondslag ligt de overdracht van het beheer van zijn vermogensbestanddelen.

Artikel 10. Compliance officer

10.1 Het bestuur van het pensioenfonds benoemt een Compliance officer en kan deze van zijn taken ontheffen. De Compliance officer rapporteert aan het

bestuur, zowel voor de dagelijkse gang van zaken als in het geval zich een bijzondere omstandigheid heeft voorgedaan.

10.2 Het pensioenfondsbestuur legt de taken en bevoegdheden van de Compliance officer schriftelijk vast. Het bestuur waarborgt dat de Compliance officer over voldoende bevoegdheden beschikt voor het uitoefenen van toezicht op de naleving van relevante wettelijke bepalingen en de gedragscode en dat hij een onafhankelijke positie kan innemen ten opzichte van degenen die zijn onderworpen aan zijn toezicht.

10.3 De Compliance officer is belast met het toezicht op de naleving van de op grond van deze gedragscode geldende bepalingen. De Compliance officer houdt toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van interne regels en procedures. De Compliance officer rapporteert ten minste jaarlijks over zijn werkzaamheden en doet aanbevelingen op basis van de resultaten van zijn werkzaamheden.

10.4 De externe accountant ziet toe op de in het kader van de naleving van de gedragscode door de Compliance officer uitgevoerde werkzaamheden.

10.5 Het bestuur legt vast welke acties het heeft ondernomen naar aanleiding van de bevindingen van de Compliance officer.

10.6 Indien de Compliance officer daartoe aanleiding ziet kan hij Insiders verplichten op eerste verzoek alle informatie te (laten) verstrekken omtrent enige door of ten behoeve van hen verrichte persoonlijke transacties. De Compliance officer controleert of die transacties aan de toepasselijke regels, voorschriften en aanwijzingen voldoen.

10.7 De Compliance officer adviseert en informeert, gevraagd én ongevraagd, Verbonden personen over de uitleg en toepassing van bepalingen zoals die zijn opgenomen in deze gedragscode.

10.8 De Compliance officer documenteert zijn werkmethoden en werkzaamheden en administreert en archiveert alle informatie die hem door Verbonden personen (de meldingen van persoonlijke transacties inbegrepen) of derden is verstrekt. De Compliance officer bewaart afschriften van alle overeenkomsten en de jaarlijkse verklaringen die Verbonden personen hem moeten verstrekken in het kader van de naleving van de gedragscode. Tevens administreert en archiveert de Compliance officer alle door hem verrichte controles, onderzoeken en de genomen acties, alsmede overige van belang zijnde informatie, memoranda en correspondentie. De gegevens worden ten minste zeven jaar bewaard.

10.9 De Compliance officer legt - indien van toepassing - een lijst aan van alle Verbonden personen die als Insider worden aangemerkt. De Compliance officer deelt onverwijld aan de op de lijst opgenomen Verbonden personen mee dat zij als Insider zijn aangemerkt en hij stelt hen op de hoogte van de gevolgen van de aanwijzing als Insider.

10.10 De Compliance officer en het bestuur zijn gehouden tot geheimhouding van de informatie verstrekt door Verbonden personen of (gelieerde) derden. De geheimhouding kan worden doorbroken in het geval de goede uitoefening van zijn functie daartoe noodzaakt.

Artikel 11. Overeenkomst en jaarlijkse verklaring van naleving

11.1 Iedere Verbonden persoon moet een overeenkomst met het pensioenfonds aangaan, waarin hij zich verbindt alle voor hem relevante regels uit deze gedragscode strikt na te leven. De overeenkomst geldt tot zes maanden nadat de betrokkene niet meer aan pensioenfonds is Verbonden. De gedragsregel zoals vastgelegd in artikel 4 blijft voor Verbonden personen voor onbepaalde tijd gelden.

11.2 Aan het eind van ieder kalenderjaar, bij tussentijds vertrek of bij het niet langer Verbonden zijn aan het pensioenfonds, moet iedere Verbonden persoon een verklaring ondertekenen over de juiste naleving van de geldende bepalingen in de gedragscode over het afgelopen jaar.

Artikel 12. Sancties

12.1 Het handelen door de Verbonden persoon in strijd met de gedragscode wordt beschouwd als een ernstige inbreuk op het vertrouwen dat het pensioenfonds in de betrokkene moet kunnen stellen. Een dergelijke handelen kan reden zijn tot het opleggen van een sanctie, waaronder - afhankelijk van de ernst van de overtreding - een waarschuwing, het ongedaan maken van het door de Verbonden persoon behaalde voordeel, schorsing, of ontslag uit de functie die voor het pensioenfonds wordt verricht. Eventueel kan het bestuur van het pensioenfonds de werkgever waarvoor de betreffende Verbonden persoon werkzaam is verzoeken om een disciplinaire of arbeidsrechtelijke maatregel, ontslag op staande voet daarvan niet uitgezonderd. Een overtreding kan worden gemeld aan de toezichthouder(s) en- indien van toepassing - bij het Dutch Securities Institute. Het voorgaande laat onverlet een vordering tot schadevergoeding en/of aangifte bij de justitiële autoriteiten.

Artikel 13. Advies en bezwaar

13.1 Indien de Verbonden persoon twijfelt over de uitleg van de op hem van toepassing zijnde gedragsregels, is hij verplicht het advies van de Compliance officer in te winnen. De Compliance officer is bevoegd een voor de Verbonden persoon bindende uitspraak te doen. Tegen de uitspraak van de Compliance officer kan de Verbonden persoon bezwaar maken bij de voorzitter van het Bestuur. Het maken van bezwaar heeft geen schorsende werking ten aanzien van de uitspraak van de Compliance officer.

Artikel 14. Onvoorziene omstandigheden

14.1 Voor kwesties waarin deze gedragscode niet voorziet, beslist het Bestuur.

Artikel 15. Slotbepalingen

15.1 Het pensioenfonds kan de gedragscode wijzigen bij bestuursbesluit.